

Soortgerichtonderzoek Omgevingswet

Oenerweg 38 te Heerde

Vleermuizen

Natuurlijk Doen
Projecten

11 oktober 2024

COLOFON

Titel	Soortgerichtonderzoek Omgevingswet - Vleermuizen
Betreft	Soortgerichtonderzoek naar vleermuizen
Locatie	Oenerweg 38 te Heerde
Projectcode	24CUL03
Uitvoering	Natuurlijk Doen Ecologie Deventerweg 65 7245 PJ Laren
Contactpersoon/ Rapportage	S. Boucherie - ecologisch adviseur info@natuurlijk-doen.nl - 06 456 55 123
Opdrachtgever	Familie Van Lohuizen
Contactpersoon	De heer J.O. Tjabringa - projectleider Gebiedsontwikkeling Cultuurland Advies
Datum	11 oktober 2024 ¹
Status	definitief

¹ Bijgewerkt op 20-10-2025 naar aanleiding van advies Omgevingsdienst Veluwe

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving (Omgevingswet). De geldigheidsduur van de rapportage bedraagt voor de zwaarder beschermde soorten maximaal 3 jaar. Natuurlijk Doen Projecten is niet aansprakelijk voor beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Natuurlijk Doen Projecten uitgevoerde onderzoek. Daarnaast is Natuurlijk Doen Projecten niet aansprakelijk voor gevolgschade, of voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van uitgevoerde onderzoeken door Natuurlijk Doen Projecten.

© Natuurlijk Doen Projecten (2024)

Niets uit dit rapport mag openbaar worden gemaakt of gepubliceerd door middel van druk, fotokopie of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Natuurlijk Doen Projecten of de opdrachtgever.

Omslagfoto: Impressie van het plangebied. Bronvermelding: foto's zijn door de auteur gemaakt tijdens veldbezoek, tenzij anders aangegeven.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	ONDERZOEKSMETHODE	6
	2.1 Vleermuisonderzoek	
3	RESULTATEN	7
	3.1 Vleermuizen	
	3.2 Overige soorten	
4	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	11
	4.1 Vleermuizen	
	4.2 Overige soorten	
5	WETTELIJK KADER	13

1 INLEIDING

Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van aanvullend, soortgericht onderzoek naar vleermuizen, uitgevoerd aan de Oenerweg 38 te Heerde. De projectlocatie betreft een boerderij met meerdere opstallen. De initiatiefnemer heeft het voornemen om op de locatie de boerderij te renoveren en de overige opstallen te slopen (zie afbeelding 1.1). De bomen op het perceel blijven behouden. In mei 2024 heeft Natuurlijk Doen Projecten een ecologische quickscan uitgevoerd om de mogelijke effecten van de ingreep op de beschermde natuurwaarden in kaart te brengen (*Ecologische quickscan in het kader van renovatie, sloop en nieuwbouw*).

Uit deze quickscan is gebleken dat alleen de voorgevel van de boerderij potentieel geschikt is als verblijfplaats voor vleermuis. Deze bebouwing kan als zomer-, kraam-, paar-, en/of winterverblijfplaats functioneren voor verschillende vleermuissoorten die in de omgeving voorkomen. Te verwachten soorten zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. De overige opstallen en overige delen van de boerderij zijn ongeschikt voor beschermde soorten.

Doordat de voorgevel van de boerderij geschikt is als verblijfplaats, kunnen de geplande werkzaamheden leiden tot het verstoren, aantasten of vernietigen van jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen. Het nader onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd om vast te stellen of de werkzaamheden leiden tot overtredingen ten opzichte van de Omgevingswet, inzake een flora en fauna-activiteit, waarvoor vervolgstappen in de vorm van mitigerende/compenserende maatregelen en een vergunning nodig zijn.

In dit rapport volgt een beschrijving van de werkwijze, gevolgd door resultaten en advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen.

Afb. 1.1 - Globaal overzicht plangebied (geel) en onderzoeksgebied (oranje); B=boerderij. Bron ondergrond: pdok (2022).

2 ONDERZOEKSMETHODE

Hieronder wordt gesproken welke onderzoeksmethodes zijn gebruikt voor de verschillende soorten. Er wordt gebruik gemaakt van de meest recente kennisdocumenten van BIJ12, het Vleermuisprotocol en andere erkende onderzoeksprotocollen.

2.1 Vleermuisonderzoek

Om vast te stellen of vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van de bebouwing als verblijfplaats is gericht onderzoek uitgevoerd naar vaste rust- en verblijfplaatsen conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2021 (opgesteld door o.a. Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging). Dat wil zeggen vijf gerichte, nachtelijke veldbezoeken in geschikte periodes (3x in de periode van 15 mei -15 juli voor zomer-/kraamverblijfplaatsen en 2x in de periode van 15 augustus - 30 september voor winterzwermen, balts en paarverblijfplaatsen) en bij gunstige weersomstandigheden om aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen te onderzoeken.

Een deel van de bebouwing, namelijk de voorgevel van de boerderij, is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Soorten die we in het plangebied verwachten, zijn met name gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. De voorgevel is onderzocht op aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven.

Op de onderzoekslocatie zijn vijf gerichte vleermuisinventarisaties uitgevoerd (zie tabel 2.2). De inventarisaties zijn uitgevoerd door S. Boucherie en P. Wolters, als ervaren vleermuisdeskundigen verbonden aan Natuurlijk Doen Projecten/De Slijpkruik Ecologie B.V. De inventarisaties naar de vaste verblijfplaatsen zijn uitgevoerd door één persoon per ronde. Er wordt voldaan aan de onderzoekseis om tijdens de voorjaarsrondes minimaal 75% van het onderzoeksgebied te overzien.

Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van zogenaamde batdetectors (Anabat Scout met opname functie en Elekon Batscanner Stereo), verrekijker, warmtebeeldcamera (Hikmicro Lynx LH25) en zichtwaarnemingen. Tijdens de voorjaarsrondes is extra aandacht besteed aan laatvlieger en in het najaar aan gewone dwergvleermuis (winterzwermen).

Tabel 2.2 - Overzicht inventarisatierondes t.b.v. vleermuizen

Datum	Periode-Temp-Weer	Zon onder/op	Doel inventarisatie
07-06-2024	21.45-23.55, 15°C, licht bewolkt, NW1	21.53 uur	kraam-/zomerverblijf
08-06-2024	03.15-05.20, 10°C, licht bewolkt, ZW0	05.15 uur	kraam-/zomerverblijf
01-07-2024	21.45-00.00, 15°C, zwaar bewolkt, W1	21.58 uur	kraam-/zomerverblijf
26-08-2024	21.30-23.40, 18°C, onbewolkt, ZW1	20.35 uur	paarverblijf/balts/zwermen
16-09-2024	23.00-01.00, 14°C, half bewolkt, N2	n.v.t.	paarverblijf/balts

3 RESULTATEN

3.1 Vleermuizen

Tijdens de inventarisaties zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen in en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen vastgesteld in de boerderij. Gewone dwergvleermuis werd het meest foeragerend of langsvliegend waargenomen. Laatvlieger kwamen minder frequent voor en met name foeragerend boven de bomen langs de weg, boven het onderzoeksgebied alleen passerend. Rosse vleermuis kwam met name hoog boven het plangebied en de bomen langs de weg voor (zie afbeelding 3.1). Er is geen territoriumindicerend gedrag vastgesteld rond de gebouwen en ook zijn er geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. De voorgenomen werkzaamheden aan de boerderij leiden derhalve niet tot aantasting van beschermde rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Tijdens de voorjaars-/zomerrondes zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen in en nabij het onderzoeksgebied. Op 7 juni passeerde de eerste gewone dwergvleermuis om 22.13 uur het onderzoeksgebied. Vanaf 22.52 uur tot einde onderzoekstijd foerageerden 4 gewone dwergvleermuizen regelmatig rond en boven de boerderij. Laatvlieger is foeragerend waargenomen vanaf 22.36 uur langs en boven de bomen langs de weg. Af en toe passeerde laatvlieger boven het plangebied. Rosse vleermuis was regelmatig hoog boven de bomen op het erf en langs de weg aanwezig vanaf 22.05 uur. Tijdens de avondronde op 1 juli was gewone dwergvleermuis (1-2) om 22.23 uur foeragerend aanwezig. Vanaf 22.45 uur werd het rustig en rond 23.30 uur kwam gewone dwergvleermuis (1) weer af en toe foerageren. Laatvlieger liet weer hetzelfde beeld zien als de eerste ronde, namelijk foeragerend boven de bomen langs de weg. Om 22.15 uur werd de eerste gehoord. Rosse vleermuis is af en toe hoog overvliegend boven het plangebied gezien en gehoord.

De ochtendronde op 8 juni was zeer rustig. Er zijn weinig vleermuizen gehoord of gezien. Tussen 3.30 uur en 4.30 uur vloog af en toe een gewone dwergvleermuis langs. Deze bleven niet om te foerageren. Rosse vleermuis vloog om 4.15 uur voorbij.

Gezien de tijd tussen zonsondergang en waarnemen van de eerste gewone dwergvleermuis in het onderzoeksgebied (> 20 minuten) is een verblijf in het onderzoeksgebied niet aannemelijk. Er zijn ook tijdens de onderzoeksrondes geen in- en/of uitvliegende vleermuizen gezien, waardoor kraam- en zomerverblijven zijn uitgesloten. Verblijfplaatsen van laatvlieger zijn eveneens uitgesloten. Laatvliegers zijn bij het uitvliegen (en soms ervoor) namelijk duidelijk te horen, waardoor dit zeker was opgemerkt. Er werden geen laagvliegende rosse vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen van rosse vleermuis in de bebouwing en omgeving kunnen daarom ook worden uitgesloten. Andere soorten vleermuizen, zoals ruige dwergvleermuis, zijn niet aangetroffen.

Paar- en winterverblijfplaatsen

Tijdens de najaarsrondes op 26 augustus en 16 september, waar wordt gelet op paarverblijven en winterzwermen, is van gewone dwergvleermuis geen territoriaal gedrag/balts waargenomen. In het onderzoeksgebied werd wel af en toe sociale roep gehoord, maar dit was van een passerend mannetje. Er was geen interesse in de boerderij. Een paarverblijf is hiermee uitgesloten.

Zwerpende vleermuizen zijn niet waargenomen. Er is weinig bekend over de locaties waar gebouwbewonende vleermuizen in Nederland de winter doorbrengen. Bevoegd gezag gaat ervan

uit dat plaatsen die in gebruik zijn als zomerverblijf ook kunnen dienen als winterverblijf, vooral wanneer het een toegankelijke spouwmuur betreft. Zomerverblijven zijn echter niet aangetroffen, waarmee winterverblijfplaatsen eveneens uit te sluiten zijn.

Tijdens de najaarsrondes werd aanzienlijk minder gevoerageerd in en nabij het onderzoeksgebied dan tijdens de voorjaarsrondes. Zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger kwamen af en toe bij de boerderij of boven de bomen langs de weg foerageren. Dit geldt tevens voor rosse vleermuis.

Ruige dwergvleermuis is tijdens de najaarsrondes wederom in het geheel niet waargenomen.

Foerageergebied en vliegroutes

Uit de quickscan is gebleken dat nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebieden niet noodzakelijk is, omdat effecten op essentieel foerageergebied en vliegroutes uitgesloten zijn. Voor de volledigheid volgt hier toch een samenvatting van de bevindingen van foeragerende en passerende vleermuizen die zijn waargenomen tijdens de onderzoeksrondes.

Tijdens de veldbezoeken zijn twee soorten vleermuizen waargenomen in het onderzoeksgebied: gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Tijdens het onderzoek is vooral foerageeractiviteit van vleermuizen vastgesteld boven en voorlangs de boerderij en langs en boven de bomen langs de weg. Bij de voorgenomen ingreep wijzigt het foerageergebied niet wezenlijk van karakter. Het blijft daardoor, zowel tijdens en na de werkzaamheden, even zozeer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, mits de relatieve rust- en donkerte gehandhaafd kan blijven. Ook de bomen rondom de locatie blijven ongewijzigd in stand. Voor de aangetroffen soorten verandert er weinig.

In de omgeving van het plangebied was rosse vleermuis regelmatig aanwezig, vermoedelijk foeragerend boven de omliggende akkers/weilanden en de bomen. Door de harde echolocatiegeluiden zijn rosse vleermuizen op grote afstand detecteerbaar. Rosse vleermuis is in Nederland een overwegend boombewonende soort. Effecten op leefgebied van rosse vleermuis zijn uitgesloten, omdat zowel mogelijke vliegroutes als foerageergebied zich niet binnen invloedssfeer van het plangebied bevinden.

Effect

Op de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van gebouw- of boombewonende vleermuizen aangetroffen. De geplande werkzaamheden leiden derhalve tot niet verstoring en/of vernielen van beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen.

Het onderzoeksgebied en de omgeving worden gebruikt om te foerageren. De ingreep brengt echter geen wezenlijke veranderingen met zich mee voor het foerageergebied en de vliegroute, het plangebied verandert niet wezenlijk van karakter. Ook de bomen in en rondom de locatie blijven ongewijzigd in stand. Voor de aangetroffen soorten verandert er weinig. Een effect op essentieel foerageergebied en/of vliegroutes, met uitzondering van lichtverstoring, is hiermee uitgesloten. Dit is in lijn met de constatering in de quickscan dat nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebieden niet nodig is.

Tijdens de werkzaamheden kan echter wel verstoring optreden door het gebruik van verlichting. Dit kan optreden tijdens de ingreep en/of tijdens de gebruiksfase van het gebouw. Lichtverstoring kan het foerageergedrag beïnvloeden.

3.2 Overige soorten

Het plangebied is verder geschikt voor algemene broedvogels. In de begroeiing rondom de boerderij en de overige opstallen en in de opstallen zelf kunnen broedgevallen voorkomen van onder

andere merel, roodborst en winterkoning. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen, wordt er geen negatief effect verwacht op algemene broedvogels. Werkzaamheden in het broedseizoen kunnen wél een versturende werking hebben op nestelende vogels.

Kerkuil en steenuil zijn in de (wijdere) omgeving gehoord. Er zijn geen sporen gevonden van uilen aangetroffen in de bebouwing. De aanwezigheid van gebouwbewonende uilen is hiermee uitgesloten. Verval van het dak van de boerderij en overige opstallen maakt echter wel dat alertheid geboden is. Hetzelfde geldt voor steenmarter; indien de omgeving verruigd, bestaat de kans op vestiging van steenmarter. Vooralnog is steenmarter (of sporen van steenmarter) niet aangetroffen.

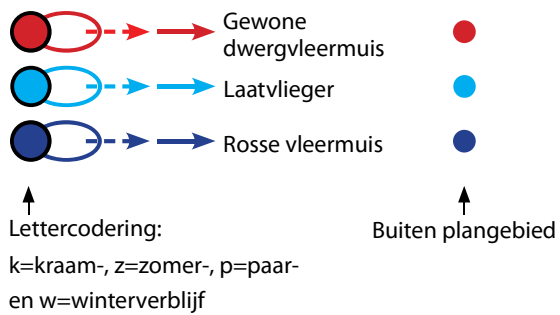
Overige beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht in het onderzoeksgebied.

Afbeelding 3.1: Bevindingen soortgericht onderzoek Oenerweg 38 te Heerde (projectgebied = geel kader, onderzoeksgebied= oranje kader, B=boerderij. Bron ondergrond: pdok (2022).

Legenda

Verblijf-, foerageer-, passeerlocatie en vliegroute

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Vleermuizen

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen

- De te renoveren bebouwing wordt niet door vleermuizen gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. De voorgenomen ingreep leidt niet tot verstoring of vernielen van vaste, jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen van vleermuizen. Een overtreding van de Omgevingswet, artikel 11.46, lid 1a, 1b en lid 1d uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), ten aanzien van vleermuizen is niet aan de orde. Ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen zijn geen mitigerende of compenserende maatregelen of vergunning nodig.

Foerageergebieden en vaste vliegroutes van vleermuizen

- Het onderzoeksgebied en de omgeving worden in gebruikt om te foerageren. Het gebied is dus van betekenis voor vleermuizen. De ingreep brengt echter geen wezenlijke veranderingen met zich mee voor het foerageergebied en de vliegroute. De werkzaamheden leiden niet tot het opzettelijk verstoren of vernielen van foerageergebied of essentiële vliegroutes van vleermuizen, omdat de situatie na de ingreep hetzelfde blijft. Aard en omvang van het gebruik verandert niet. Als voorwaarde voor deze conclusie geldt dat tijdens de werkzaamheden en de ingebruikname nadien rekening wordt gehouden met lichtverstoring. Mitigerende maatregelen en/of aanvragen van een vergunning kunnen in dat geval achterwege blijven. Is lichtverstoring onvermijdelijk, dan zijn maatregelen en een vergunning wel noodzakelijk;
- Vanuit de zorgplicht, artikel 11.27 uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), dient onnodige lichtverstoring van foerageergebied in de actieve periode voorkomen te worden. Pas tijdens de sloop en nieuwbouw geen extra verlichting toe. Is het werken in de avond- en vroege ochtenden onvermijdelijk, dan zijn maatregelen met betrekking tot verlichting vereist. Dit kan door het gebruik van amberkleurige verlichting en afschermende armaturen en het beperken van de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter. In de periode (eind) december - (begin) maart zijn vleermuizen niet actief en zijn deze maatregelen niet nodig;
- Zorg dat de gebruiksfase niet tot extra lichtverstoring leidt. Dit kan door de lichtuitstraling van de bebouwing en de straatverlichting te beperken en het terrein slechts gedeeltelijk te verlichten, gebruik te maken van amberkleurige verlichting en afschermende armaturen en het beperken van de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter en geen lichtuitstraling op bomen.

4.2 Overige soorten

- Werkzaamheden tijdens de broedperiode van de te verwachte soorten kunnen leiden tot sterk negatieve effecten op broedende vogels. Het verstoren of vernielen van bezette nesten is een overtreding van de Omgevingswet, artikel 11.37, lid 1b en lid 1d uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en dient altijd voorkomen te worden. Het is niet mogelijk hiervoor een vergunning te krijgen;
- Negatieve effecten op deze broedvogels zijn te voorkomen door werkzaamheden binnen de invloedssfeer van nestplaatsen te starten buiten het broedseizoen of door voorafgaand aan het broedseizoen maatregelen te nemen om vestiging van broedgevallen binnen verstoringsgevoelige delen van het plangebied te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door beplanting sterk

terug te snoeien of te rooien vóór half maart. Tijdens het broedseizoen kunnen de werkzaamheden uitsluitend worden uitgevoerd nadat kort voor het uitvoeren van de werkzaamheden een ecologische deskundige een broedvogelcheck heeft uitgevoerd en heeft bepaald dat binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geen broedgevallen aanwezig zijn. Worden toch bezette nesten aangetroffen dan dienen werkzaamheden met een mogelijk negatief effect te worden uitgesteld totdat de ouders klaar zijn met broeden en de jongen zelfstandig en vrijwillig het nest definitief hebben verlaten;

- Het broedseizoen is geen vastgestelde periode, uitsluitend van belang is de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten. Indicatief wordt vaak de periode half maart – half augustus gehanteerd, omdat in deze periode de kans op broedgevallen het grootst is. Van de te verwachten broedvogels is het nest alleen beschermd in de periode dat het voor de voortplanting gebruikt wordt, ofwel vanaf de nestbouw totdat de jongen het nest permanent en vrijwillig verlaten hebben;
- Ook is alertheid gewenst met betrekking tot uilen en steenmarter, wanneer de opstallen vervallen en het erf verruigd. Voer bij twijfel vóór het uitvoeren van de werkzaamheden een ecologische check uit om vast te stellen of uilen en/of steenmarter aanwezig zijn.
- Uiteraard geldt bij de voorbereiding en de uitvoering altijd de specifieke zorgplicht.

5 WETTELIJK KADER

De Omgevingswet (Ow) is de huidige wetgeving in de Nederlandse wet die bescherming van natuurgebieden reguleert. De wet vervangt sinds 1 januari 2024 de Wet natuurbescherming, die in 2017 werd ingevoerd als samenvoeging van de daarvoor geldende natuurwetten: de Flora- en Faunawet voor dier- en plantensoorten, de Natuurbeschermingswet voor natuurgebieden en landschappen en de Boswet voor bos- en houtopstanden. Deze wetten zijn destijds samengevoegd om de wetgeving omtrent natuurbescherming duidelijker en overzichtelijker te maken. De nieuwe Omgevingswet regelt zowel de bescherming van natuurgebieden als die van individuele soorten en bijbehorende habitats.

Meer informatie over de Omgevingswet is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

